

İşçi Sınıfının Değişen Yapısı Ve Devrimci Görevler

Kolektif Sınıf ve Sınıf Bilinci

İşçi sınıfının yapısı ve bileşimi her dönem parçalı ve çok katmanlı olmasına karşın, başta da belirttiğimiz gibi, hiçbir dönem günümüzdeki kadar karmaşık olmamıştı. Dolayısıyla, hiçbir dönem işçi sınıfının sınıfsal yapısına, toplumsal konumuna ve rolüne ilişkin bu denli kafa karışıklığı ve bu denli çarpıtma söz konusu olmamıştı.

Emperyalist-kapitalist sistemin ezilenlere yönelik saldırganlığının odağında, çağımızın sonuna değin devrimci tek sınıfı olan işçi sınıfı ve onun öncü güçleri bulunuyor. Emperyalist saldırganlık, bir yandan işçi sınıfının devrimci mücadelelerini fiziki zor yoluyla bastırmayı esas alırken, diğer yandan da sınıfın nesnel devrimci rolüne ilişkin bilinci karartmayı, sınıf hareketini çürütmeyi ve böylece sınıfın devrimci rolünü oynamasını, tüm ezilenleri kendi ekseninde saflaştırmasını engellemeyi hedefliyor.

Sınıfın devrimci rolüne ilişkin ideolojik ve politik saldırganlık elbette yeni bir durum değildir. Kapitalizm tarihinin her döneminde, özellikle de sınıf hareketinin

genel ya da konjonktürel gerilemeler-yenilgiler yaşadığı süreçlerde, sağ ve 'sol' çıkışlı demagojik söylem ve akımlar zemininde sınıfa ve onun devrimci rolüne ilişkin değişik düzeylerde bilinç bulanıklığı yaratmaya, işçi sınıfı örgütlülüklerini zayıflatmaya ve dağıtmaya, ezilenleri sınıfın ekseninden koparmaya dönük ideolojik, politik, kültürel, sosyal, kurumsal nitelikte gerici saldırılar eksik olmamıştır.

Günümüzde bu saldırganlık tarihin hiçbir döneminde görülmeyen ölçülerdedir. Sınıflar mücadelesinin insanlığın gelişim seyrinin motor gücü olmadığı, işçi sınıfının özel bir devrimci dinamik taşımadığı, sosyalizmin işçi sınıfı eksenli bir kurtuluş projesi olmadığı, işçi sınıfının üretim sürecindeki rolünün belirleyici olmaktan çıktığı ve sayıca azaldığı, vb. gibi bir dizi demagoji hiçbir dönem olmadığı kadar yaygınlaşmış ve etkinliğini artırmıştır. Bu söylemler ve bunlar ekseninde geliştirilen devasa gerici/faşist pratik ve kurumsal faaliyetler, geçici ancak oldukça güçlü nesnel ve öznel zeminlere yaslanmaktadır. Reel sosyalizmin çöküşü, devrimci güçlerin ve işçi hareketinin yaşadığı genel ve ağır gerileme, kapitalist dünya sisteminin yaşadığı restorasyon sürecinin üretim süreçlerinde yarattığı kapsamlı değişim ve sınıf hareketinin bu koşullara uygun devrimci bir hat yaratamaması; günümüzde kapitalist saldırganlığın yaslandığı başlıca zeminleri oluşturmaktadırlar.

Bu zemin ve bu olgular, aynı zamanda 1990'lardan itibaren başlayan yeni süreçte emperyalist-kapitalist sistemin kendini üzerinde kurduğu başlıca zeminlerdir. Devrimci sosyalist hareketimizin buna yanıtı, bu zemini her cepheden parçalayacak bütünlüklü bir devrimci yenilenme temelinde devrimci sosyalizmin yeni ve daha ileri bir düzeyini yaratmak, sınıfın devrimci gücünü açığa çıkaracak yeni bir devrimler dalgasının öznelerinden biri olmaktır. Bu noktada, emperyalist-kapitalist sistemin ve onlarla nesnel olarak birleşen 'sol' akımların sınıfa ve sınıfın devrimci rolüne ilişkin gerici saldırılarının ideolojik, politik ve pratik açıdan püskürtülmesi devrimci sosyalist hareketin başlıca görevlerinden biri durumundadır.

Bu noktada, asıl can alıcı meseleyi, işçi sınıfının güncel durumunu bütünlüklü olarak çözümlenmek ve devrimci rolünün nesnel zeminlerini, sınıf hareketinin devrimci yükselişinin araç ve kanallarını açığa çıkarmak oluşturuyor. Oldukça kapsamlı ve çok yönlü olan bu meselelere yanıtlar oluşturmayı teorik-pratik çalışmalarımızın esaslı görevleri olarak görüyoruz. Bu çalışma, başlığından anlaşılacağı üzere, bu doğrultuda genel bir çerçevenin köşe taşlarını oluşturmaya dönük ön düşüncelerdir, başlangıçtır.

İşçi Sınıfının Yapısı ve Bileşimindeki Değişimlerin Nesnel Temelleri

İşçi sınıfının güncel konumunu değerlendirmeye giriştiğimizde yapılması gereken ilk belirleme; işçi sınıfının yapısı ve özellikleri itibariyle-kapitalist toplumun tüm sınıfları gibi, hatta hepsinden daha fazla-dinamik bir sınıf olduğudur. Yapısı, bileşenleri, örgütlülük biçimleri vb. özellikleri kapitalizmin ve sınıf mücadelesinin gelişim seyrine bağlı olarak sürekli bir değişim içindedir. İşçi sınıfının güncel nesnel duruşunu çözümlenmede temel hareket noktası bu sürekli değişim halidir. Günümüzde işçi sınıfının yapısına, bileşimine, toplumsal yaşam içindeki rolüne, devrimci dinamiklerine ilişkin türetilen demagogilerin önemli bir bölümü emperyalist- kapitalist sistemin 1970'lerde başlayan ve 1980'lerde bütünsel bir yapı kazanan restorasyon programıyla doğrudan bağlantılıdır. Bu restorasyon programının temel bileşenlerinden biri olan iktisadi politikanın (neo liberalizm) zemininde geliştirilen yeni sömürü modelinin esaslı bir parçası olan yeni üretim örgütlenmesi (esnek üretim) ve teknikleri, işçi sınıfının nesnel yapısı ve bileşiminde önemli değişimleri beraberinde getirmiştir. Bu noktada, sınıfa ilişkin çözümlenelerde başlangıç halkasını yeni sömürü modeli ve onun bir parçası olan yeni üretim örgütlenmesi oluşturmaktadır.

Kısaca Kapitalist Sistemin Yeni Sömürü Modeli

1970'lerden bu yana, işçi sınıfının bileşiminde ve yapısında meydana gelen ve pek çok tartışmanın konusu olan değişimlerin nesnel zeminini, kapitalist sistemin 1970 sonrası içine girdiği kapsamlı değişim süreci oluşturmaktadır. 1945'lerden itibaren egemen olan ve en genel tanımlamayla Keynesci ekonomi politikalarını esas alan kapitalist sömürü modeli, 1970'lere gelindiğinde genel ve yapısal bir krize girmiş ve işlevsiz bir hale gelmiştir.

Büyüyen işçi sınıfı hareketinin gücü, ulusal kurtuluş mücadelelerinin sömürge sistemini parçalaması, kapitalist sistemden kopuşların artması, emperyalist güçler arasında yoğunlaşan iktisadi ve siyasal rekabet ve tekellerin içsel olarak taşıdığı iktisadi kriz öğeleri ve daha pek çok çelişki birikerek, 1970 başlarından itibaren sermayenin genişletilmiş yeniden üretiminin zeminlerini ciddi ölçülerde tahrip etmiş ve kar oranları keskin bir düşüş eğilimine girmiştir. Krizin güçlü biçimde damgasını vurduğu 1970'li yıllar boyunca süren sistemin arayışları 1980'lere gelindiğinde bütünsel bir programa dönüşmüştür.

Oluşturulan program; sermayenin genişletilmiş yeniden üretiminin sağlanarak kar oranlarının yükseltilmesinin önündeki bütün politik, ekonomik, ideolojik, örgütsel, devletsel, uluslararası vb. (işçi hareketi, ulusal kurtuluş mücadeleleri, sosyalist ülkeler vb.) engellerin her yoldan parçalanması ve sömürünün toplumsal ilişki ve etkinliklerin bütün alanlarına yayılarak derinleştirilmesini esas almaktaydı. Böylece, sermayenin içinde hareket edeceği genel koşulların değiştirilmesi hedeflenmiştir. İktisadi alan özgülünde, bu, mali sermayenin, mal ve hizmet üretiminin, dolaşımının ve pazarların kar oranlarını yeniden ve büyük bir hızla yükseltecek tarzda yeniden örgütlenmesi, yani Keynesci politikaların terk edilerek, neoliberal politikalar temelinde yeni bir sömürü modelinin geliştirilmesi anlamına geliyordu.

Bu bağlamda, mali sermayenin dünya çapında dolaşmasının önündeki tüm engellerin ortadan kaldırılması ve mali sermaye içinde spekülasyonun, vurgunculuğun sistemin başat dinamiklerinden biri haline gelmesi, bunun yanı sıra mal ve hizmetlerin dolaşımının önündeki tüm engellerin (gümrük, kota vb.) emperyalist ülkelerin çıkarları doğrultusunda hızla tasfiyesi bu modelin temel bileşenlerinden biridir.

Sürecin temel bileşenlerinden bir başkası da o güne değin meta üretiminin dışında kalan ya da kar amacı gütmeyen kamusal hizmetler olarak ele alınıp meta üretiminin dışında sayılan tüm insan etkinliklerinin ve üretim alanlarının hızla meta üretime dahil edilmesidir. Bunun en önemli araçlarından biri devletin yürüttüğü kamusal hizmetlerin özelleştirilmesidir. Böylece kendine yüksek kar oranları ile değerlendirme alanları arayan uluslararası sermayeye yeni ve oldukça büyük sömürü alanları açılmıştır. Ancak metalaştırma süreci sadece özelleştirme ile sınırlı değildir, insanın bilgi dahil bütün üretiminin metalaştırılması hedeflenmiş ve insan etkinliğinin bütün biçimleri birer endüstri haline getirilmiştir.

Kapitalist sanayinin yeni sektörler temelinde dünya çapında yeniden yapılandırılması yeni sömürü modelinin temel bileşenlerinden bir diğeridir. Mikro elektronik, bilişim ve biyoteknoloji sektörleri yeni ve doğal olarak yüksek kar oranları ile faaliyet yürütecek sektörler olarak kapitalist sanayinin temeline otur(tul)muştur. Bu sektörler kapitalist sanayinin egemen (hegemonik) sektörleri haline gelmiş ve tüm dünya kapitalist üretimi bu sektörler ve bunların ürünlerine bağlı olarak yeniden biçimlenmiştir.

Yeni sömürü modelinin bir diğer temel bileşeni ise yeni iş (üretim) örgütlenmesi oluşturuyor. Kapitalist endüstriyel yapı, işletme yapısı bağlamında, metaların üretilmesi sürecinin parçalanmasına bağlı olarak kapsamlı bir değişime

uğramıştır. 1980'lere değin egemen olan, bir ürünün üretilmesi sürecinin hemen hemen bütün aşamalarının tek işletmede ve fordist iş örgütlenmesi ekseninde üretilmesi süreci önemli ölçüde terk edilmiştir. Yeni sanayi sektörleri zemininde yeni teknolojilerin, uluslararası işbölümünün ve yeni iş örgütlenmelerinin (esnek üretim vb.) gelişmesine bağlı olarak işletmeler yapılandırılmış ve metaların üretilmesi süreci parçalanmıştır.

Nihai ürünün ortaya çıkarılış sürecinin farklı aşamaları (tasarım, teknoloji yoğun üretim aşamaları, emek yoğun üretim aşamaları, montaj vb.) farklı üretim birimlerinde, işletmelerinde (azımsanamayacak ölçüde uluslararası nitelik kazanmış olan) belli bir işbölümü sonucu gerçekleşiyor. Ürünlerin tasarımı ve yüksek teknoloji gerektiren parçaları ana firmaların (tekellerin) fabrikalarında üretilirken, emek yoğun parçalar ve işler ana firmaların dışındaki taşeron firmalar tarafından üretilmektedir. Taşeronlara aktarılan işler giderek artan ölçüde ucuz işgücüne sahip olan yeni-sömürgelerde üretilmektedir. Böylece ana firmalar az sayıda nitelikli işgücü ve yüksek teknoloji makinalar kullanan, talep çeşitliliğine ve dalgalanmalarına ürün çeşitliliği ve yalın, stoksuz üretimle ile yanıt verebilen, daha esnek ve küçük üretim birimleri oluşturmuşlardır. Öte yandan ana firmaların (tekellerin) talep ettiği emek yoğun parçaları üreten (nihai ürün üretme ve bağımsız olarak pazara ürün sunma yeteneği ya olmayan ya da çok sınırlı olan) devasa miktarda bir küçük ve orta boy sanayi işletmeleri yığını ortaya çıkmıştır.

Büyük fabrika tarzı standart kitle üretimi ve düzenli istihdamı esas alan fordist iş örgütlenmesinin yerini alan, ürün çeşitliliğini ve yalın/stoksuz üretimi, işçi sınıfını daha yoğun sövmeyi olanaklı kılan esnek üretim, iş sürecinin ve çalışma koşullarının da farklılaşmasını beraberinde getirmiştir. Yeni teknolojilerin sunduğu olanaklarla yeniden yapılandırılan işletmeler zemininde, işçi sınıfının işletme içindeki birliğini parçalamaya ve onun sadece kol gücünü değil, beyin gücünü de sövmeye dönük sermaye stratejileri esnek üretim, kalite çemberleri vb. iş örgütlenmeleri ile sistematik hale getirilmiştir. Esnek üretim politikası çalışma koşullarını bütün yönleriyle kapsayan bir saldırı politikasıdır. Mevzuat esnekliği, sosyal ve sendikal hakların yok edilmesini, sayısal esneklik; işçi sayısını değiştirebilmeyi, yani işten atma özgürlüğünü, işlevsel esneklik; işçilerin kafa emeği dahil, bütün birikim yeteneklerini üretime katıp sövmeyi, zaman esnekliği; çalışma sürelerinin belirsizleştirmesini, standartların ortadan kaldırılmasını hedeflemektedir. Bu temelde, tipik "bir vahşi" kapitalizm uygulaması geliştirilerek azami sömürü koşulları yaratılırken, bir yandan da işçi sınıfının kazanılmış hakları gasp edilmeye, örgütlülük zeminleri de yok edilmeye çalışılmaktadır.

Esnek üretim örgütlenmesi yüksek teknoloji ve nitelikli işgücü kullanan işletmelerde egemen hale getirilmiştir. Ancak sadece bunlarla sınırlı değildir. Başta küçük ve orta sanayi işletmeleri olmak üzere tüm sanayide ve hizmet işkollarında yaygın biçimde kullanılmaktadır.

Bu gelişmelerin kaçınılmaz bir sonucu olarak, sömürge ve yeni-sömürgelerin özgül dinamiklerini dikkate almayan yeni bir uluslararası işbölümü geliştirilmiştir. Bu yeni işbölümünde; sermaye yoğun olan yeni hegemonik sektörler emperyalist ülkelerde merkezileştirilirken, daha geri konuma düşmüş olan, görece emek yoğun ve çevre sorunları yaratan çelik, çimento, kimya vb. sektörler yeni-sömürgelere aktarılmıştır. Emperyalist sermayenin bu ülkelerdeki dolaşımının ve vurgunlarının kolaylaştırılması için sermayenin, mal ve hizmetlerin serbestçe dolaşımını sağlayacak hukuki ve ekonomik düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra, derin bir borç krizi içindeki yeni-sömürge ekonomileri borçların ödenmesi için bir yandan daha büyük borçlar verilerek ayakta tutulurken, diğer yandan borçların ödenmesi için bu ülkelerdeki tarım ve sanayi üretimi ülkelerin iç dinamiklerini ve ihtiyaçlarını dikkate almayan, ihracat yapmayı ve elde edilen gelirlerle emperyalistlere olan borçların ödenmesini esas alan bir tarzda yeniden yapılandırılmıştır. Bu zeminde emperyalist ülke ve yeni sömürge ekonomilerinin sistem içindeki rollerinin ve konumlarının yeniden tanımlandığı yeni bir uluslararası işbölümü geliştirilmiştir.

Emperyalist-kapitalist sistemin yeni sömürü modelinin başlıca temel özelliklerini kabaca böyle özetleyebiliriz.

Kapitalist Sömürünün Yeni Koşulları ve İşçi Sınıfı

Kapitalist sömürünün bu yeni koşulları işçi sınıfının bileşimi ve yapısında da önemli değişimleri kaçınılmaz olarak beraberinde getiriyor.

Çok büyük sayılardaki insan topluluklarının faaliyetinin metalaştırılmasına, yeni sektörlerin oluşumuna ve ayrıca kapitalist üretim ilişkilerinin yeni sömürgelerde yaygınlaşmasına bağlı olarak işçi sınıfı sayısal olarak muazzam ölçülerde büyüyor. Yine bu gelişmelere ve yeni iş (üretim) örgütlenmelerine bağlı olarak işçi sınıfının yapısı ve bileşimi daha karmaşık ve parçalı hale geliyor.

Yüksek teknolojilerin kullanıldığı ana işletmelerde çalışan ve kafa emeği kullanan eğitim düzeyi yüksek işçiler ve yine bu tür işletmelerde kol emeği ile çalışan işçiler çekirdek işgücünü oluşturmaktadır. Bu noktada kafa emekçilerinin işçileşmesi sürecini kısaca açmak gerekiyor; bilginin metalaştırılması ve kafa

emekçilerinin (doktor, mühendis, mimar, öğretmen vb.) önemli bir bölümünün çalıştığı kamusal hizmetlerin özelleştirilmesi ve bu işyerlerinde emek-sermaye ilişkisinin gelişmesiyle birlikte bu kesimlerin proleterleştirilmesi söz konusudur. Öte yandan, yeni teknolojilerin ve iş örgütlenmelerinin kullanımıyla birlikte bu kesimlerin önemli bir bölümünün üretim sürecinde merkezi karar mekanizmalarının dışında kalarak vasıfsızlaşması, bu kesimlerin konumunu kol emeğine yaklaştırıyor.

Çekirdek işgücünü oluşturan bu kesimler işçi sınıfının geri kalan bölümlerinden daha iyi çalışma koşullarına sahipler ve daha yüksek ücret alıyorlar. Öte yandan, yeni esnek, iş örgütlenmeleri en yetkin biçimde bu kesimlerin çalışma koşullarına egemen kılınıyor ve eskiye nazaran çok daha yoğun bir sömürüye tabi tutuluyorlar. Yaşam ve çalışma koşulları (sınıfın diğer kesimlerine göre daha iyi olmasına karşın) daha da kötüleşiyor. Bütün bu özellikleriyle bu kesimler (yönetici konumlarda vb. olanlar hariç) sınıfın bir parçasıdır.

Öte yandan, yeni sömürü modelinin doğal bir sonucu olarak, çekirdek işgücünün yanında çok daha büyük ve karmaşık bir yapıya sahip olan, çevre işgücü olarak da tanımlanan yeni bir işçi kesimi ortaya çıkmıştır.

Yeni işçi kesimlerinin yoğunlaştığı alanlardan birincisi, yukarıda da belirttiğimiz gibi, bir ürünün üretilmesinin hemen hemen tüm aşamalarının gerçekleştirildiği büyük fabrika modelinin terk edilerek, bazı üretim birimlerinin ana işletmenin dışına çıkarılması sonucu oluşan küçük ve orta boy sanayi işletmelerdir. Ana işletmeler ürünün tasarımını ve kilit önemdeki yüksek teknoloji gerektiren bölümlerini üretiyor ve çekirdek işgücünü istihdam ediyor. Yan sanayi olarak da tanımlanan organize sanayi bölgelerinde ve emekçi semtlerinde konutlarla iç içe bulunan küçük ve orta boy işletmeler ve atölyeler ise ana fabrikaya bağlı olarak üretim yapıyor. Buralarda düşük ücretle, düzensiz olarak istihdam edilmiş düşük haklara sahip genellikle az sayıda ve yarı vasıflı işçi çalışıyor..

Yeni işçi kesimlerinin istihdam edilmesindeki ikinci yöntem, büyük fabrika ve işletmelerde üretim ve hizmetlerin değişik aşamalarının parçalanarak yeni kurulan firmalara devredilmesidir; yani fabrika içi taşeronlaştırmadır. Böylece kilit üretim aşamaları ve birimleri ana firmaya bağlı kalırken diğer aşamaları gerçekleştirecek birimlerin işletilmesi taşeron firmalara devrediliyor. Öyle ki, bir büyük işletmede işçiler 4-5 ve hatta kimi zaman 10 civarında ayrı taşeron firmaya bağlı olarak yan yana çalışabiliyorlar. İşletme içinde farklı çalışma koşullarına, haklara, ücretlere sahip olan, farklı firmalara bağlı olarak çalışan ve hatta farklı işkollarında çalışıyor konumuna düşebilen her yönden parçalanmış bir işçi kitlesi ortaya çıkıyor. Kilit üretim aşamalarının ve birimlerinin dışında kalan işçiler

taşeronlaştırma öncesi sahip oldukları hakların önemli bir bölümünü kaybediyorlar. Hatta çoğunlukla işlerini kaybediyorlar ve yerlerine oldukça düşük ücret ve geri haklarla çalışmaya razı olan çoğunlukla genç yeni işçiler alınıyor.

Yeni işçi kesimlerinin yoğunlaştığı diğer alan hizmet sektörüdür. İletişim, eğitim, sağlık, ulaşım, nakliyat, banka, büro, ticaret, turizm, enerji, yerel hizmetler, lokanta-catering, temizlik vb. hizmet faaliyetleri önemli ölçüde büyüyor ve çalışanlarının sayısı artıyor. Bu sektörlerde çalışanların eğitim, çalışma koşulları, mesleki statüleri, ücretleri vb. büyük bir çeşitlilik gösteriyor. Bunların eğitilmiş, nitelikli işgücünü (doktor, mimar, mühendis vb.) oluşturan küçük bir kısmının dışında kalan büyük bölümü, küçük ve orta boy işletmelerde düşük ücretle, geri haklarla ve kötü çalışma koşullarında çalışıyorlar. İformel sektör çalışanlarının konumu da benzerdir.

Yeni işçi kesimlerinin ezici bir çoğunluğu esnek üretim politikalarının en ağır, en vahşi biçimde uygulandığı koşullarda çalışıyorlar.

Görüldüğü üzere, kapitalist üretimin yeni örgütlenmesinin ürünü olan işletmelerde ve yeni sektörlerde çalışan işçileri tanımlayan yeni işçi kesimleri kavramı, çalışma biçimleri, hakları, toplumsal (etnik, cinsel ve yan vb.) özellikleri, mesleki yapı, çalıştıkları sektörler vb. açılardan oldukça büyük bir çeşitlilik gösteren işçi kitlelerini kapsayan bir şemsiye kavram durumundadır. Yeni işçi kesimlerini tanımlamak için “düzensiz işçiler”, “yeni işçi kitlesi”, “çevre işgücü” vb. kavramlar da kullanılmaktadır. Yeni işçi kesimleri tüm dünyada işçi sınıfının ezici bir çoğunluğunu kapsıyor ve sınıfın gövdesini oluşturuyor. Bu kesimlerin ayırt edici belli başlı yanlarını biraz daha derli toplu olarak ifade edecek olursak; Yeni işçi kesimleri ağırlıklı olarak taşımacılık, ulaşım, enerji, haberleşme, sağlık, eğitim, turizm, ticaret, büro, banka, temizlik ve hizmet sektörlerinde, sanayide ise daha çok ana firmalara dönük olarak çalışan ve organize sanayi bölgelerinde yoğunlaşan küçük ve orta boy işletmelerde, taşeron firmalarda, emekçi semtlerine yayılmış atölyelerde ve informel sektörde çalışıyorlar.

Geçici, mevsimlik, sözleşmeli, part-time, evde çalışma, uzaktan çalışma, tek çalışma vb. gibi düzensiz çalışma biçimleri, yeni işçi kesimlerinin çalışma biçimleri arasında (düzenli klasik mesai çalışmanın yanı sıra) önemli bir yer tutuyor. Bu düzensiz çalışma biçimleri giderek ağırlık kazanıyor.

Öte yandan, bu sektörler, daha ucuz ve geri haklarla çalışmaya razı olan kadın, çocuk ve göçmen vd. gibi işgücünün düzensiz olarak çalıştırılmasını olanaklı kılıyor. Böylece işçi sınıfının bileşiminde kadınların, çocukların, göçmenlerin ve azınlıkların oranı daha önceki dönemlere göre ciddi bir sıçrama yapmıştır.

Sosyal haklar bakımından bu işçi kesimlerinin ezici bir çoğunluğu hiçbir iş

güvencesine sahip olmadan, sık sık işten atılarak, yani işyeri değiştirerek, çoğunlukla sigortasız/sendikasız, düzensiz çalışma saatleriyle ve yasal çalışma sürelerinin çok üstünde sürelerle çalıştırılıyor.

Yeni işçi kesimleri bütün bu özellikleriyle oldukça parçalı, çok katmanlı, dağınık ve karmaşık bir yapıya sahiptir.

Burada kısaca da olsa değinmeden geçilemeyecek bir nokta ise, bu süreçte işsiz kitlelerin yapısında ve toplumsal konumunda meydana gelen değişimdir.

İşsiz kitlelerin sayısının önemli oranda büyümesi ve işsizliğin kronikleşmesi yeni sömürü modelinin kaçınılmaz bir sonucu ve parçasıdır. Ancak, geçmiş dönemlerden farklı olarak günümüzde işsiz kitlelerin azımsanamayacak bir bölümü yedek işgücü olmaktan çıkmıştır. İşsizlerin önemli bir bölümünün, oluşturulan sömürü modeli içinde yeniden iş bulup üretim sürecine katılması mümkün görülüyor; varlıkları üretim süreci açısından işlevsiz ve gereksiz görülüyor. "Marjinal kesimler", "dışlanmışlar" vb. olarak tanımlanıyorlar ve toplumsal yaşamın doğal bir ögesi ve öznesi olarak ele alınmıyorlar. Çalışma ve kendilerini üretim içinde gerçekleştirme ve varlıklarını asgari insani koşullarda sürdürme olanakları ellerinden alınıp, çok küçük sosyal yardımlarla (ki çoğu bundan da yararlanamıyor) insani barınma koşullarından yoksun, ancak ölmeyecek kadar beslenen ve çürümeye terk edilen bu işsiz kitlesi sürekli biçimde büyüyor.

İşçi sınıfının bileşimi ve yapısının güncel görünümü genel hatlarıyla kabaca böyle çizilebilir.

Ve Türkiye...

1970'li yıllarda ABD emperyalizminin öncülüğünde geliştirilen ve tüm kapitalist sistemi kapsayan restorasyon programının en kapsamlı uygulamalarının gerçekleştiği ülkelerden biri de Türkiye'dir. Emperyalist restorasyon programının temel bir parçası olan yeni sömürü modeli temelinde Türkiye ekonomisi yeniden yapılanmış ve yukarıda ana çizgileriyle ifade edilen süreçler Türkiye özgülünde de yaşanmıştır.

Uluslararası yeni iş bölümünde Türkiye'ye biçilen rollere bağlı olarak ekonomik yapı yeniden biçimlendirilmiştir. İşletme yapıları ve iş örgütlenmeleri yeni sömürü modelindeki yaklaşımlara uygun olarak dönüşüme uğramıştır.

Büyük işletmelerde işletme içi taşeronlaştırma ya da kimi birimlerin işletme dışına çıkarılarak yan sanayiye dönüştürülmesi, kar amacı gütmeyen kamusal hizmet alanlarının özelleştirilerek işgücünün metalaştırılması, hizmet sektörlerinin

büyüyüp çoğalması, esnek üretim biçimlerinin egemen hale gelmesi vb. gibi gelişmeler; işletme yapıları, iş örgütlenmesi ve hizmet alanında artık tartışmaya gerek olmayan ölçüde açık, kesin ve kapsamlı değişimlerdir.

Bu gelişmelerle bağlantılı olarak, Türkiye işçi sınıfı sayısal olarak büyümüş, çok parçalı ve katmanlı yapısı daha da karmaşıklaşmıştır. Özellikle yeni işçi kesimlerinin işçi sınıfı içindeki oranı önemli ölçüde artmıştır. İşçi sınıfının ana gövdesini yeni işçi kesimleri oluşturmaktadır.

Geleneksel büyük işletmelerin yanı sıra İstanbul, Çorlu, Çerkezköy, Gebze, İzmit, Bursa, Adana, Manisa, Eskişehir, Denizli, İzmir, Antep vb. kentlerde oluşan organize sanayi bölgelerindeki küçük ve orta boy sanayi işletmelerinde, emekçi semtlerdeki hemen her sokakta rastlanabilen küçük ve orta boy atölye ve işletmelerde, hizmet sektöründe çalışan küçük ve orta boy firmalarda ve taşeronlarda; vahşi çalışma koşullarında, düşük ücret ve sınırlı haklarla, çoğunlukla sigortasız ve hiçbir iş güvencesine sahip olmayan, ezici bir bölümü sendikasız, örgütsüz ve sistemle muazzam ölçülerde derinleşmiş çelişkileri olan devasa bir işçi kitlesi (ve tabii ki işsiz!) oluşmuştur/oluşmaktadır.

Kolektif Sınıf ve Sınıf Bilinci

İşçi sınıfının yapısı ve bileşimi her dönem parçalı ve çok katmanlı olmasına karşın, başta da belirttiğimiz gibi, hiçbir dönem günümüzdeki kadar karmaşık olmamıştı. Dolayısıyla, hiçbir dönem işçi sınıfının sınıfsal yapısına, toplumsal konumuna ve rolüne ilişkin bu denli kafa karışıklığı ve bu denli çarpıtma söz konusu olmamıştı. 1980'lere değin gelen fordist iş örgütlenmesi temelinde organize olmuş, devasa işçi kitlelerin çalıştığı büyük fabrika modelin terk edilerek, esnek üretim zeminindeki daha küçük işletme modeline geçilmesi ile sınıfın üretim sürecinde daha küçük kümelere bölünmesi söz konusu olmuştur. Sınıf meslek, statü, çalışma koşulları cinsel vb. açılardan parçalı hale gelmiştir. Bu küçük ve parçalı işçi kümelerinin hem üretim sürecindeki mücadelede, hem de toplumsal gelişmeler karşısındaki etki gücü (büyük fabrika işçi kitlesine göre) geriletilmiş, sermayenin ideolojik saldırıları ve politik şiddeti ile zayıflatılmıştır. Dünya çapında devrimci güçlerin genel zayıflamalarına paralel olarak işçi sınıfının devrimci etkinliğinin gerilemesi; büyük fabrika ve fordist iş örgütlenmesi modeline uygun olarak örgütlenmiş ve programlarını oluşturmuş olan sendikal hareketin yeni işletme yapısı ve esnek iş örgütlenmesinin gerektirdiği program, örgüt ve pratik düzeyini yaratamaması; sendikal hareketin her alanda yozlaşarak sınıfın güvenini yitirmesi

ve zayıflaması; bu ve benzeri bir dizi nesnel ve öznel olgunun bileşimi sonucu işçi sınıfının hem sendikal düzeyde, hem de siyasal alanda gerilemesi, sınıfa ilişkin kafa karışıklığı ve çarpıtmaların başlıca dayanaklarını oluşturuyor.

Bir kez daha vurgulayarak geçelim; bu parçalı ve karmaşık sınıf yapısı, işçi sınıfı tanımının dışında kalan ya da zorlayan bir olgu değildir. Kolektif işçi tanımlaması bu parçalı ve karmaşık yapının tümünü kucaklayan bir tanımlamadır.

Kolektif bir sınıf olarak işçi sınıfının toplumsal kurtuluşun öznesi olduğu gerçeği, tüm demagojilere rağmen günümüzde daha da tartışmasızdır. İşçi sınıfının toplumsal kurtuluşun öznesi olması, onun üretim sürecinde tuttuğu yerden, toplumsal ilişkilerin maddi temellerin üretilmesi sürecindeki nesnel konumundan kaynaklanır. İşçi sınıfı günümüzde, sadece gelişmiş emperyalist ülkelerde değil, dünya çapında üretim sürecinde başat ögedir, belirleyici sınıftır. Yeni-sömürgelerde yaşanan büyük işçileşme dalgalarıyla bu durum artık daha da çarpıcı ve tartışılmaz hale gelmiştir. Toplumsal kurtuluş mücadelesinin devrimin yapıcısı olacak öznelardan başlıcası işçi sınıfıdır. Sınıfın bu nesnel rolüne uygun bir pratik içinde olmaması, onun nesnel konumundan kaynaklanan öznel rolünü yitirdiği anlamına gelmez. Devrimci sosyalistler, sınıfın öznel rolünü ifade ederken, bu rolü kendiliğinden oynayamayacağına da altını çizerler. Sınıfın nesnel olarak sahip olduğu öznel rolü, ancak Marksist-Leninist bilinçle donanması, devrimci partisi etrafında birleşmesi ve devrimci eylemiyle yaşama müdahale etmesiyle pratik bir olgu haline gelir.

Bu noktada, işçi sınıfının kendiliğinden sınıf olma bilinci kazanması, kendiliğinden sınıf eylemi ve bunun örgütlülüklerini (ekonomik mücadele ve sendikal yapılar) geliştirmesi ve bunların sosyalist politika, eylem ve örgütle birleştirilmesi oldukça kapsamlı bir sorunlar yumağını oluşturuyor.

1980'lere değin gelen büyük fabrika düzeni, kitlesel üretim ve düzenli istihdam sistemi kendiliğinden sınıf olma bilinci ve bu temelde gelişen ekonomik mücadele için muazzam bir nesnel zemin sunmaktaydı. Her işçinin bir arada çalışan büyük bir işçi kitesinin parçası olarak ortak çalışma koşulları ve disiplini içinde birbirini tamamlayarak, eşgüdümlemiş bir üretim süreci içinde yer alması işçilerde çıkarları ortak bir sınıfın parçası olma bilincinin gelişmesi için oldukça uygun bir nesnel zemin oluşturmaktaydı. Bu fabrika-işletme modeli kapitalist üretimin gerçekleştiği işletmelerin gövdesini yaratmaktaydı. Bunlarda yoğunlaşan ve sınıf bilincinin en olgun nesnel zeminlerine sahip olan ve bu bilinci kısa sürede edinen büyük işçi kitleleri de işçi sınıfının ve sınıf eylemlerinin sürükleyici gücüydü.

Günümüzde büyük fabrikalar halen vardır. Kimi sektörlerin ve ürünlerin niteliği gereği bunlar varlıklarını sürdüreceklerdir. Fakat, bugün, esas olarak esnek iş

örgütlenmesi temelinde yapılanmışlardır ve çoğunlukla yukarıda belirttiğimiz ana fabrika-işletme tipini oluşturmaktadırlar. Bu fabrika ve işletmelerde çalışan işçiler işçi sınıfının kendiliğinden sınıf bilincinin ve örgütlülüğünün en yüksek olduğu kesimlerdir. Sendikalı işçilerin önemli bölümünü bu tip fabrika ve işletmelerde çalışan işçiler oluşturmaktadır. Ancak bu işçi kesimleri artık işçi sınıfının gövdesini oluşturmaktan ve öne sürdüğü talepler, geliştirdiği eylemlerle sınıfın geri kalan bölümlerini peşinden sürüklemekten uzaktır.

İşçi sınıfının ezici bir bölümünü oluşturan yeni işçi kesimleri ise kendiliğinden sınıf bilincinin nesnel zeminlerine düzensiz istihdam ve aşırı parçalı yapıları nedeniyle oldukça sınırlı ölçüde sahipler. Yeni işçi kesimlerinin önemli bir bölümü gençtir ve küçük işletme yapısı, düzensiz çalışma biçimleri, sık sık iş yeri değiştirme vb. gibi nedenlerle dağınık ve sınıf bağları zayıf bir yapıya sahiptir. Bu durum, hem fabrika-işletme düzeyinde hem de sınıfın tümü düzeyinde gündelik ekonomik mücadelenin zeminlerini daraltmaktadır.

Kendiliğinden bilinç, eylem ve örgütlülüğün zeminlerinin daralması sadece nesnel olgulardan kaynaklanmıyor. Bu parçalı ve karmaşık sınıf yapısı gerici, faşist burjuva ideolojik bombardımanların etkili olması için de uygun zemin yaratıyor.

Bu noktada esaslı unsurlardan biri de oldukça gelişkin bir hale gelmiş olan gerici, faşist terördür.

Bilindiği üzere, işçi sınıfının hem kendiliğinden sınıf bilinci (ekonomik, sendikal bilinç) hem de kendisi için bilinç (politik bilinç) kazanması, ancak sınıf mücadelesinin içinde gerçekleşir. Egemen sınıflar bunun bilincindedir ve özellikle yeni işçi kesimlerinin her örgütlülük ve eylemi daha girişim aşamasında yok edilmeye çalışılmaktadır. Bu doğrultuda, burjuvazinin mafyacısı, faşist çeteler vb. eliyle geliştirdiği doğrudan terörle, devlet eliyle geliştirilen faşist terör iç içe ve yaygın biçimde kullanılmaktadır. Öte yandan, özellikle organize sanayi bölgelerine sendikaların sokulmaması yönünde kararlar almakta, sendikalarla mücadelede zarara uğrayan firmaları desteklemek için fonlar oluşturmakta, sanayi bölgelerinde değişik alanlarda faaliyet yürüten burjuvalar bölgesel birlikler oluşturmakta, militan işçiler için kara listeler hazırlamakta, özel güvenlik birimleri oluşturmakta, bu yollardan sendikal bilinç ve örgütlülüğün gelişmesinin, hatta varolmasının koşulları kesin biçimde yok edilmeye çalışılmaktadır.

Bütün bu öğelere, bir de sınıfın geleneksel sendikal hareketin mevcut yozlaşmış yapısına olan güvensizliğini eklemek gerekiyor. Artık tümüyle ücret sendikacılığı yapan, uzlaşmacı, yiyici sarı sendikacılık pratiği geniş işçi kesimlerinin sendikalara yönelişinin önünü ciddi biçimde kesmektedir. Sendikaların işe yaramaz olduğu, sendika ağaları tarafından kendi çıkarları doğrultusunda

kullanıldıkları yönünde haklı bir kanı, işçi sınıfının geniş kesimlerinde egemen hale gelmiştir. Kendiliğinden bilinç ve örgütlülüğün gelişmemesinde ya da zayıf kalmasında bu faktör de önemli bir rol oynamaktadır. Devrimci ve sol hareketin genel olarak ciddi ölçülerde zayıflaması ve sendikal hareket içindeki müdahale olanaklarının daralması, sarı sendikacıların ve sendika bürokrasisinin daha da fütursuz davranmasını, sınıfın çıkarlarını alenen satmasını ve böylece sendikal mücadeleyi sınıfın gözünde değersizleştirmesini beraberinde getirmiştir.

Bütün bu olguların merkezinde olan daha belirleyici faktör ise, sendikaların büyük fabrika ve fordist iş örgütlenmesi koşullarında yürütülecek mücadelelere uygun olarak biçimlenmiş programatik ve örgütsel yapılarını aşarak, yeni iş örgütlenmesi ve çalışma koşullarında yürütülecek mücadelenin örgütsel biçimlerini ve programını yaratamamış olmalarıdır. Sendikal hareket, bugün işçi sınıfının gövdesini oluşturmakta olan yeni işçi kesimlerinin üretim içindeki konumlanışına, taleplerine, mücadele olanaklarına uygun program, örgütlülük ve mücadele biçimlerinin tamamen uzağındadır. Bu nedenle, özellikle yeni işçi kesimlerinin ezici bir çoğunluğu söz konusu olduğunda, sendikaların birer çekim merkezi olmaktan çıkması ve tersinden de sendikaların bu kesimlere karşı ilgisizliği oldukça belirgindir. Geleneksel işçi kesimlerinin sendikal hareketteki çürüme, etkisizleşme ve diğer faktörler nedeniyle sendikalardan kopuşu bu tabloyu tamamlamaktadır.

Bütün bunların sonucu olarak; şövenizm, bireycilik, depolitizasyon, örgütsüzleş(tir)me ve faşist terör iç içe geçerek sınıfı, en başta da yeni işçi kesimlerini kuşatıyor ve kendiliğinden sınıf bilincinin dahil oluşumunu ve kökleşmesini ciddi biçimde sakatlıyor.

Hiç kuşkusuz, bütün bu olumsuz koşullara rağmen işçi sınıfı fabrikalarda-işletmelerde burjuvaziyle sendikal mücadelelere giriyor. Yeni işçi kesimlerinde işçilik bilinci geliyor. Fakat işçilik bilinci ve buna bağlı olarak gelişen mücadeleler kendiliğinden sınıf bilincinin, örgüt ve eyleminin güçlü biçimde gelişmesini sağlayacak düzey ve biçimlere ulaşmıyor.

Buradan çıkarılacak sonuç, sınıfın sendikal bilinç, örgütlülük ve eyleminin bugüne değin izlediği yoldan gelişemeyeceğidir.

İşçi sınıfı, özelde yeni işçi kesimleri, ekonomik ve politik mücadelenin iç içe geçtiği bütünsel bir mücadele süreci içinde sınıf bilincini kazanacaktır. Bu durum, emperyalizmin tarihsel ve güncel stratejik programlarıyla doğrudan ilişkilidir. Bilindiği üzere sınıfın ekonomik mücadelesi (asgari olarak kendiliğinden sınıf bilincini gerektirir) ile siyasal mücadelesi (kendisi için sınıf bilincini gerektirir) birbirlerinden görece özerk mücadele alanlarıdır. Bu özerklik kapitalist

sistemin kriz koşullarından geçici olarak çıkıp nispi olarak geliştiği, sendikal hareketin ekonomik taleplerini görece daha rahat kabul ettirdiği ve hareketin gelişkin olduğu dönemlerde özellikle belirgindir. 1945'den 1970'li yıllara değin olan dönem böyledir. 1970'li yıllardan bu yana gelen dönem tüm kapitalist sistem açısından krizle karakterize olmaktadır. Kriz, karşısında 1980 başlarında devreye sokulan emperyalist bütünsel saldırı programı ekonomik mücadele alanının zeminini daraltmakta, onu siyasal mücadeleye yaklaştırmaktadır.

İşçi sınıfının (özellikle yeni işçi kesimlerinin) herhangi bir ekonomik-sendikal talebini gündeme getirmesi dahi, hemen hemen her durumda oligarşinin yasal ve yasadışı faşist terörüyle dişe-diş bir mücadeleyi gerektiriyor. Ekonomik mücadele ile siyasal mücadele (dar anlamda iktidar mücadelesi değil, en geniş anlamda siyasal karşı duruş ve mücadele) hemen hemen her durumda iç içe geçiyor. Her iki mücadele alanı arasındaki özerklik ilişkisi siyasal mücadele lehine değişiyor. Bu anlamda, kendisi için sınıf olma (sendikal) bilinci ile kendinde sınıf olma (siyasal) bilincinin oluşum süreçleri iç içe geliyor. Sağlam bir siyasal bilinçle beslenmeyen bir sendikal mücadelenin asgari ölçülerde dahi başarı şansı kalmıyor.

Bu nedenledir ki, işçi sınıfının günümüzdeki aşırı parçalı, dağınık yapısı ve karşı karşıya olduğu diğer handikaplar, günümüze değin gelen sendikal hareketin mücadele programları, mücadele araç ve biçimleriyle aşılamaz. İşçi sınıfı hareketinin günümüzdeki yükselişi, yeni işçi kesimlerini de kucaklayacak, bütün mücadele alanlarında iç içe gelişen savaşımaların ve sınıf mücadelesinin yeni koşullarına uygun sendikal programların, mücadele araç ve biçimlerinin ürünü olacaktır.

Sınıf Hareketinin Devrimci Yükselişi İçin

İşçi hareketinin devrimci yükselişi için sınıf mücadelesinin içinde gerçekleştiği genel koşullarda yaşanan kapsamlı değişimin devrimci temelde kavranması ilk adımı oluşturmaktadır.

Kısaca özetlersek, işçi sınıfı ve emekçi halklar 1970'lerin sonlarından bu yana, başını ABD emperyalizminin çektiği yeni ve bütünsel bir saldırı- restorasyon programıyla karşı karşıyadır. Emperyalizm, bu saldırı programı temelinde sermayenin genişletilmiş yeniden üretiminin içinde gerçekleştiği genel koşulların değiştirilmesini hedeflemiş ve bunu önemli ölçüde başarmıştır. Reel sosyalist ülkelerin çöküşü bu tabloyu tamamlamamıştır. Bu gelişmelerin sonucunda işçi

sınıfının yapısı bileşimi ve çalışma koşulları değişmiş, mücadele ve örgütlülük zeminleri tahrip edilmiştir.

Sınıf hareketinin devrimci yükselişi için emperyalizmin bütünsel saldırı programına karşı mücadelenin tüm cephelerinde bütünsel bir devrimci yanıtın oluşturulması (ve geçmiş sosyalizm deneyimlerinin birikimi üzerinden daha ileri bir sosyalist toplum anlayışının/projesinin geliştirilmesi) zorunludur.

Bu noktada işçi sınıfı hareketinin nesnel ve öznel açmazları ile, devrimci yükselişinin olanakları iç içedir. Yükseliş olanaklarını-potansiyellerini hem sendikal, hem siyasal alanda dinamik militan bir güce çevirmek devrimci hareketimizin temel ve güncel görevlerinden biridir.

Sınıf hareketinin devrimci temelde yapılandırılması ve yükselişi mücadelesinde temel hareket noktalarımızın ana başlıklarını (kimi noktaları tekrar toparlayıp özetleyerek) şöyle ifade edebiliriz.

Gövdesini yeni işçi kesimlerinin oluşturduğu işçi sınıfı tüm dünyada büyümekte, daha karmaşık ve parçalı hale gelmektedir

1 İşçi sınıfının bileşimi; yeni sektörlerin oluşumu ve gelişmesi, hizmet sektörlerinin muazzam ölçülerde büyümesi, yeni bir iş örgütlenmesinin gelişmesi; fabrika-işletme yapılarının ve çalışma biçim ve koşullarının değişmesi vb. gibi olgularla bağlantılı olarak, geleneksel işçi kesimleri ve yeni işçi kesimleri ve (çevre ve çekirdek işçiler) olarak tanımladığımız iki ana parça olarak yeniden biçimlenmiştir.

Sınıfın toplumsal özellikleri ve yapısı da, özellikle yeni işçi kesimlerinin saflarına kadın, çocuk, göçmen, ezilen ulus-ırk vb. kesimlerden gelenlerin önemli ölçüde artmasıyla değişmiş ve karmaşıklaşmıştır.

Böylece sınıfın yapısı ve bileşimi, geçmiş dönemlere göre çok daha parçalı, karmaşık ve dağınık hale gelmiştir.

Öte yandan büyük fabrikalardaki taşeronlarda çalışanlardan, evde iş yapanlara, 10 yaşındaki çocuk işçiden, 70 yaşında çalışmak zorunda kalmış emekli dedeye kadar bütün özellikleriyle olağanüstü bir çeşitliliğe sahip olan yeni işçi kesimleri işçi sınıfının gövdesini oluşturmaktadır.

2 Büyük kitlelerin kırlardan koparılarak işçileştirilmesi, yoksullaşan küçük burjuvazinin işçi sınıfının saflarına itilmesi, kamu hizmetlerinin ve insan etkinliğinin hemen hemen tümünün metalaştırılmasıyla bu işlerde çalışanların

işçileşmesi sonucu işçi sınıfı dünyada ve Türkiye’de sayıca çok büyük bir artış göstermiştir.

Büyüyen işçi sınıfının üretimde tuttuğu belirleyici rolden kaynaklanan toplumsal kurtuluşun öznesi olma rolü günümüzde her zamankinden daha net ve tartışmasızdır. Sınıfın dağınık ve parçalı yapısı, bu rolün ortadan kalkmasının değil, onun büyümesinin, değişik kesim ve katmanların işçileşmesinin ifadesidir.

İşçi sınıfının

nesnel devrimci rolü daha da

güçlenmiştir ve sınıfın her düzeydeki

mücadelesinin önü, ancak Birleşik

Devrimci Savaş Stratejisi ekseninde

hayata müdahale edecek devrimci

öncü tarafından açılabilir

3 Bu gelişmelere bağlı olarak, sömürge ve yeni-sömürgelerdeki devrimci savaşında temel bir güç olarak işçi sınıfının konumu nettir. Sınıfın toplandığı kentlerin savaşının temel bir alanı olduğu ve öneminin daha da arttığı da kesindir. Öte yandan, şehirlerde ve kırlarda birleşik devrimci savaşın teorik-politik ifadesi olan Birleşik Devrimci Savaş Stratejisi (BDSS) ile nesnel gerçeklik arasındaki uygunluk daha da gelişmiş ve olgunlaşmıştır.

4 İşçi sınıfının hem geleneksel, hem de yeni kesimlerinde çalışma koşullarının niteliği, gerici, faşist ideolojik kuşatma ve terörün güçlü basıncı ve devrimci güçlerin zayıflığı nedeniyle kendiliğinden/kendisi için sınıfı olma bilinci oldukça zayıftır. Sınıfın ana kütesini oluşturan yeni işçi kesimleri söz konusu olduğunda bu durum daha da belirgindir. Egemen sınıflar bu doğrultudaki etkinlik ve kurumlaşmalarını oldukça sistematik ve çok yönlü hale getirmişlerdir.

İşçi sınıfının ekonomik, sendikal mücadeleleri egemen sınıfların bu yoğun saldırı ve kuşatmalarını parçalayamaz.

Başta yeni işçi kesimleri olmak üzere tüm işçi sınıfının hem kendiliğinden sınıf bilincini, ekonomik ve sendikal haklarını, hem de siyasal bilinci kazanması ancak bütün mücadele cephelerini kapsayan bütünsel bir mücadele olarak salt işyerlerini değil, her alanı topyekün biçimde kapsayarak gelişecektir.

5 Böyle bir mücadelenin motor gücü, ancak bu bütünsel mücadele çizgisi ve pratiğini geliştirebilen devrimci güçler olabilir. Bu tespit sendikal alan için de geçerlidir. Bugünkü geleneksel sendikacılık, işbirlikçi yozlaşmış karakteri bir yana

programları, örgütlenme ve mücadele biçimleriyle de sınıfın geniş kesimleri sendikal mücadeleye katabilecek dinamiklere sahip değildir.

Sınıfın (özellikle yeni işçi kesimlerinin) siyasal ve sendikal mücadelesinin gelişip yaygınlaşmasına, egemen sınıfların özel ve resmi baskı aygıtlarıyla dışı dış bir mücadeleyi yaşamın her alanında örgütleyebilecek kapasiteye sahip tek odak olan devrimci güçler öncülük edebilir.

Genç işçiler devrimci savaşın ve onun bir parçası olan devrimci sendikal mücadelenin motor gücüdür

6 Öte yandan, sınıfın mücadelesinde genç işçilerin özel bir yeri bulunuyor, işçi sınıfının işyerlerinde, mahallelerde, yaşamın her alanındaki mücadelesine genç militan devrimci işçiler öncülük yapacaktır. Özellikle yeni işçi kesimleri söz konusu olduğunda bu çok net ve tartışmasızdır. Sanayi sitelerindeki işyerlerinde, mahallelerdeki atölyelerde, her türden hizmet işinde sınıf çelişkilerini en derinden yaşayan, büyük bir dinamizm ve öfkeyle dolu olan genç işçiler devrimci savaşa akmaya en hazır konumdaki kesimdir. Genç işçileri devrimci saflara kazanmak, mücadele içinde eğitip kadrolaştırmak, oligarşinin kuşatmasını yarıp, güçlü bir devrimci sınıf hareketi yaratmanın olmazsa olmazıdır. Mahallelerde, sanayi sitelerinde, fabrika ve diğer işyerlerinde oluşturulacak militan, genç devrimci işçi çekirdekleri sınıfın siyasal ve sendikal mücadelesinin belirleyici gücü olacaktır.

İşçi sınıfının öne yeni bir devrimci sendikal hareket yaratılarak düzlenecektir

7 Devrimci işçiler sınıf ve kitle sendikacılığının temel ilkelerini esas alacaklardır. Ancak başta yeni işçi kesimleri olmak üzere işçi sınıfının değişen bileşimi, yapısı, talepleri ve mücadelenin her alanda bütünsel bir karaktere sahip olacağı vb. gibi gerçeklerin ışığında sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışının program, talep ve örgütlülükler düzeyinde yenilenmesi bugüne değin yaratılmış her türden birikimin bu temelde yeniden kalıba dökülmesi zorunludur.

8 Devrimci sendikal hareketin sınıfın kendi içindeki her türden parçalanmışlıkların, farklılıkların (dil, din, cinsiyet, milliyet, yaş, meslek vd.) ötesine geçerek sınıfı bir bütün olarak ele alıp, bağımsız ortak sınıf çıkarları ve örgütlülükleri ekseninde birleştireceği açıktır. Ancak bu, sınıfın ulus, cinsiyet yaş

vd. açılardan farklı kesimlerinin bu farklılıklardan kaynaklanan özgün talep ve kimliklerinin genel sınıf kimliğinden hareketle göz ardı edilmesi sonucuna yol açmamalıdır. Bütün bu farklılıklar ezilme nedenleri-zeminleridirler. Sınıfın bu kesimlerinin bu farklılıklarından doğan talepleri, devrimci sendikal hareketin, yani sınıfın bütününün talepleri olarak (elbette demokratik içeriğe sahip olanlar) benimsenmelidir. Böylesi demokratik talepler sınıfın genel talepleriyle çelişmez, onun birleşik eylemini bozamaz. Tersine, nesnel olarak zaten oldukça parçalı konumda olan ve pek çok farklılıktan kaynaklanan alt kimliklerin sınıf kimliğinin önüne geçtiği günümüz işçi sınıfı manzarasında, sınıfın değişik kesimlerinin özgül demokratik taleplerinin sınıfın birleşik mücadelesinin ve taleplerinin bir parçası haline getirilmesi, bağımsız sınıf duruşunu ve mücadelesini zenginleştirir ve geliştirir. Bu bağlamda, Kürt ulusundan ve diğer azınlıklardan işçilerin, kadın, göçmen ve genç işçilerin, işsizlerin vb. kesimlerin bu kimliklerinden kaynaklı sorun ve talepleri sınıfın sendikal mücadelesinin talepleri olmalıdır.

Kısacası, devrimci sendikal hareket, parçalı ve dağınık bir yapıya sahip olan sınıfın birleşik eylemini yaratmak için, sınıfın genel ekonomik-demokratik sorun ve taleplerini, sınıfın farklı özgül kimliklere sahip olan kesimlerinin özgül ekonomik, sosyal talepleriyle ve daha da ötesinde diğer ezilen kesimlerin benzer nitelikteki özgül talepleri ile birleştiren bir mücadele programı yaratmalıdır. Sınıfın birleşik, bağımsız devrimci sendikal mücadelesi böylesi kapsayıcı bir programla çerçeve zemininde gelişebilir.

Böylesi bir programsal çerçeve, aynı zamanda tüm ezilenlerin ekonomik-demokratik vb. mücadelelerinin işçi sınıfını devrimci sendikal mücadelesi ekseninde saflaşmasının da zemini olacaktır.

9 Büyük fabrika ve işyerlerinde üretimin değişik aşamalarını ve değişik nitelikteki işlerin ayrıştırılarak taşeronlaştırılması, geçmişte işyerindeki üretimin temel konusunun dahil olduğu işkoluna bağlı olarak gerçekleşen ve her işyerinde tüm işçilerin tek işkolu ve sendikada örgütlenmesi biçiminde somutlaşan örgütlenme tarzını giderek olanaksızlaştırmaktadır. Pek çok taşeron firmaya bağlı olarak aynı fabrikada işyerinde değişik nitelikte işler yapan işçiler (ana üretim konusuna bağlı işler, yükleme-nakliye işleri, temizlik işleri, büro işleri vb.) değişik işkollarına dahil olmakta ve ayrı ayrı sendikalarda örgütlenme sorunu çıkmaktadır.

Sadece bu da değil, organize sanayi bölgelerinde çok sayıda küçük ve orta boy işletmelerde ve farklı işkollarında çalışan işçiler, bu bölgelerde sermayenin işkolu ayrımı gözetmeyen ortak iş yönetimi ve birleşik saldırısı ile karşı karşıya kalmaktadır. Emekçi semtlerinde de, irili-ufaklı değişik işkollarındaki işçiler

benzer sorunlarla yüz yüzedir.

Günümüzdeki yalın haliyle işkolu sendikacılığı, oligarşinin işçi sınıfını üretim sürecinde ve mücadelede parçalamaya dönük stratejilerini bozamaz, sınıfın birliğini sağlayamaz. Bugünkü biçimde ısrar, tersine, oligarşinin parçalama stratejisini görmezden gelmek ve gerçekleşmesi için doğal zemin hazırlamak anlamına gelir.

Yaratılacak devrimci sendikal hareket, egemen sınıfların işçi sınıfını bölmeye dönük stratejilerini boşa çıkarmak için başta sanayi bölgeleri, emekçi mahalleleri ve fabrika-işletme içi taşeronlaştırmanın uygulandığı alanlar olmak üzere her alanda işkolu sendikacılığını aşan, işçilerin tümünü birden kucaklayan, tümünün taleplerini birleştiren program ve örgütlülükler geliştirmeli ve bunları sendikalarda egemen kılmayı hedeflemelidir.

10 Devrimci işçilerin, sendikaların program, örgütlülük ve eyleminde işyeri ve mahalle ilişkisini de yeniden ele alması gerekiyor. Sanayi bölgelerinin etrafında kümelenmiş emekçi mahalleleri ve emekçi mahallelerini üretim bölgelerine çeviren sayısız küçük ve orta boy işletme, işçi sınıfının yaşam alanları ile çalışma alanlarını iç içe geçiriyor. Emekçi mahallerinde toplanan büyük işsiz kitlesi, hiç bir iş güvencesine sahip olmayan ve sık sık işten atılan olağanüstü büyük bir işçi kitlesinin varlığı ve bunları işyerlerinde sendikal mücadeleye çekmenin güçlükleri...

Bu ve benzeri pek çok olgu, geleneksel işyeri sendikacılığının program ve örgüt biçimlerini önemli ölçüde etkisiz kılan önemli faktörlerdir.

Devrimci sendikal hareket işyeri sendikacılığının sınırlarını aşarak, işçi sınıfını işyerlerinde örgütlenme faaliyetinin yanı sıra, onları yaşam alanları olan mahallelerde örgütlemeyi, mahallelerde yaşadıkları sorunları sendikal mücadelenin ve taleplerin konusu haline getirmeyi, sendikal örgütleri değişik biçimlerde mahallelerde de yaratmayı hedeflemeli ve sendikaların bu temelde organize olması için mücadele yürütmelidir.

Sendikaların mahallelere taşırılması örgütsüz ve dağınık durumlardaki yeni işçi kesimlerinin örgütlenmesine, işsizlerin ve diğer ezilenlerin sendikal eksende saflaştırılmasına, mahallelerdeki mücadelelere işçi sınıfının damgasını daha güçlü vurmasına, sınıfın diğer halk kesimleriyle örgütlü ve eylemli olarak buluşmasına büyük bir itilim ve zemin sağlayacaktır.

11 Devrimci sendikal hareket, ezilen toplumsal sınıf ve katmanların ve toplumsal hareketlerin talep ve mücadeleleriyle ortaklaşmayı, dayanışma içinde olmayı,

bunun her düzeyde kalıcı örgütlenmelerini yaratmayı temel görevlerinden biri olarak ele almalıdır. Kadın, çevre, öğrenci, nükleer karşıtı vb. gibi toplumsal hareketlerin mücadeleleri ile asgari demokratik zeminlerde birleşmek, bu mücadelelere öncülük ederek sınıfın damgasını vurmaya devrimci sendikal mücadelenin kendi sınırlarını aşarak bir halk hareketi örneği için zorunludur.

**Çok yönlü bir devrimci
enternasyonalist sendikal mücadele
devrimci sendikal hareketin temel
görevlerinden biridir**

12 İşçi sınıfının tüm dünya çapında hem siyasal hem sendikal alanda devrimci enternasyonal birliğin sağlanması tüm mücadelenin bu perspektifle örülmesi devrimci savaşımın temel ilkelerinden biridir.

Sendikal alanda enternasyonal mücadele çabaları, günümüze değin, daha çok değişik ülkelerdeki işçilerin eylemlerine destek verme, uğradıkları saldırıları protesto etme vb biçimlerdeki enternasyonal dayanışmalar zemininde gelişmiştir. Enternasyonal örgütlülükler ise esas olarak tavanda birliği ifade eden; her ülkedeki sendika federasyon ve konfederasyonlarının uluslararası birlikler oluşturmaları biçiminde gerçekleşmiştir.

Bu enternasyonal sendikal mücadele ve birlik düzeyi geride bıraktığımız süreçte yetersiz ve başarısız olmuştur. Günümüzde ise bu düzeyin-tarzın hiç bir şansı yoktur.

Emperyalizmin neoliberal sömürü politikaları proletaryanın enternasyonal sendikal mücadelesinin (ve tabii ki devrimci politik mücadelesinin de) destek eylemleri ve tek tek ülkelerdeki baskıları protesto vb biçimleri aşan mücadele ve örgüt biçimleri geliştirmesini zorunlu kılmaktadır.

Emperyalist sömürü politikalarının tüm dünya işçi sınıfı ve ezilenleri açısından yıkıma neden olan ortak sonuçları, enternasyonal devrimci sendikal mücadelenin, dünya işçi sınıfını emperyalizmin sömürü politikalarının güncel ve genel bütün biçimlerine karşı ortak mücadeleler içinde birleştiren, tüm ezilenleri kendi ekseninde toparlayan bir nitelik kazanması gerektiğini göstermektedir.

Seattle'da, Washington'da, Prag ve Cenova'da gelişen ezilenlerin enternasyonal mücadeleleri, henüz işçi sınıfı hareketi bu mücadelelere damgasını vurmuyor olsa da, sendikal mücadelenin enternasyonal biçimlerinden ve görevlerinden birini işaret etmektedir.

Üretim sürecinin uluslararasılaşma düzeyinin daha da derinleşmesi; ürünlerin

değişik bölümlerinin farklı ülkelerde üretilmesi, yani bir ürünün üretilerek pazara sunulma sürecinin uluslararasılaşması, uluslararası taşeronlaşma, uluslararası tekellerin mal ve hizmet üretim birimlerini çok sayıda ülkeye yaymaları vb. gibi pek çok olgu işkolları düzeyindeki hatta uluslararası tekellerin dünya çapındaki tüm işyerleri düzeyindeki mücadelelerin giderek daha sık olarak uluslararası boyutlar kazanmasını beraberinde getir(iyor)ecektir.

Tek tek ülkelerde firma ve işkolları düzeyinde gelişen işçi direnişlerini, üretimi başka ülkelere kaydırarak ve benzer pek çok yoldan kıran uluslararası tekelci burjuvaziye karşı firma, işkolu ve genel düzeyde uluslararası direnişler örgütlemek, sınıfın sendikal mücadelesinin başarısı ve emperyalizmin sömürü modelinin parçalanması için zorunludur. Bu yönlü mücadeleler henüz embriyon aşamasında olsa da gelişmektedir.

Emperyalizmin geliştirdiği sömürü modeli ve her alandaki saldırılarla işçi sınıfını parçalama çabaları, enternasyonal mücadelenin bu yeni biçimleriyle boşa çıkarılmakta ve böylece sınıfı parçalamaya dönük uygulamaları sınıfın saflarında enternasyonal bir sınıf olduğu bilinci ve sınıf kardeşliği ruhunun gelişmesinin zeminlerine dönüşmektedir. Devrimci sendikal hareket enternasyonal mücadeleyi açılmış olan bu yeni kanallar üzerinden daha da geliştirip yaymak, mücadelenin her alanını, her sorununu enternasyonal mücadelenin konusu haline getirecek bir çizgi geliştirmek zorundadır.

13 Devrimci sendikal güçler bu hedeflere ve nitelik düzeyine ulaşmak için, eski ancak hala sonuç alıcı olan örgüt biçimlerinin yanı sıra, yeni örgüt biçimleri oluşturarak yeni bir örgütsel bütünlük ve düzey yaratmayı hedeflemeli ve sendikaların bu temelde organize olması için mücadele yürütmelidirler.

Bu örgütlülük düzeyinin ilk ve temel halkası işyerlerinde devrimci işçilerin ve çeper ilişkilerinin öncülüğünde yaratılacak taban örgütlülükleri (komiteler, komisyonlar, cepheler vb)dir. Mahallelerde işyerlerinin yanı sıra, işsizler, evde çalışanlar, düzensiz çalışanlar vb. işsiz kesimlerin de yer alacağı karma ya da her kesimin ayrı ayrı yer alacağı taban örgütleri de yaratılmalıdır. Taban örgütlenmeleri işçilerin buldukları işyerindeki mücadeleyi doğrudan yönetme-müdahale etme araçlarıdır. Devrimci sendikal mücadelenin işyerindeki mücadeleyi örmede temel ayakları bu örgütlenmeler olacaktır.

İkinci temel halka, bölge ve mahalle örgütlenmeleridir. Sanayi bölgelerinde değişik iş kollarında çalışan işçilerin bölgelerinde birleşik olarak hareket eden sermayeye karşı ortak savaşımını yürütmek için o bölgedeki tüm sendikaların ve taban örgütlerinin temsilcilerinin ortaklaşa belirlenecek bileşimiyle bölge sendika

örgütlenmelerinin oluşturulması ve bölgedeki tüm işçilerin bu örgütlenmeler aracılığıyla birleşik mücadelelerin örgütlenmesi zorunludur.

Fabrika ve işyeri içinde taşeronlaştırma ile sınıfın parçalandığı büyük işletmelerde her parçadaki işçilerin kendi taban örgütlerini yaratmalı, bunların üzerinden tüm bölümlerde işçilerin hangi işkolunda ve hangi taşerona bağlı olduğuna bakılmaksızın fabrikanın, işyerinin tümünü kucaklayan fabrika, işyeri örgütlenmeleri oluşturulmalıdır.

Fabrika-işyeri düzeyinde birleşik mücadele bu tür üst organlar aracılığıyla örgütlenmelidir.

Mahallelerde, mahalle düzeyindeki mücadeleyi örgütleyecek sendikal yapılar biraz daha çeşitlilik gösterecektir. Mahallelerdeki işyerinde yaratılacak taban komitelerinin değişik işkollarındaki sendikaların, işsizlerin, sendikasız diğer emekçi kesimlerin, kamu emekçileri sendikalarının ve esnafın temsilcilerinden oluşacak örgütlenmeler, mahalle (veya ilçe) düzeyindeki birleşik mücadelenin temel araçları olacaktır.

Bu örgütlenmelere bağlı olarak oluşturulabilecek kadın, gençlik, göçmen, ezilen ulus ve ulusal azınlıklar eksenli örgütlülükler (komisyon ve komiteler) devrimci sendikal mücadelelerin temel bileşenleri olarak ele alınmalıdır.

Sendika şubeleri, değişik işkollarındaki sendikaların sanayi bölgeleri ve mahallelerde birlikte kuracakları sendika odaları-evleri, sendikaların ya da taban örgütlerinin mahallelerde kuracakları kooperatifler, kültürel ve sosyal örgütlülükler vb. yaratılacak devrimci sendikal hareketin sınıfın çok yönlü örgütlenmesinin ve yaşamına derinliğine nüfuz etmesinin diğer önemli araçları olacaktır.

Mahalle ve bölge örgütlenmelerinin üzerinden, işyerlerini kent düzeyinde örgütleyecek şehir sendika örgütlenmeleri ya da platformları yerel örgütlülüklerin üst organları olarak örgütlenmelidir.

Sınıfın değişik kesimlerini yan yana getirip dayanışmalarını sağlayacak, kolektif sınıf bilincinin gelişmesine zemin hazırlayıp hız katacak, sınıfın diğer halk kesimleriyle dayanışma içinde olmasını ve tüm ezilenlerin işçi sınıfı ekseninde toplumsal mücadeleye katılmalarını olanaklı kılacak ve yerel düzeydeki mücadelelere önderlik edecek yerel örgütlülük biçimlerinin başlıcalarını ilk elde böyle sıralayabiliriz.

Devrimci sendikal hareket, sendikaların ulusal çaptaki merkezi örgütlülüğünün de, tabanda ve yerel düzeyde geliştirilen mücadele ve örgütlülükle uyumlu ve ülke çapındaki mücadelenin ihtiyaçlarına uygun tarzda örgütlenmesi için mücadele yürütmelidir.

Öte yandan, devrimci sendikal hareketin taban örgütlülüklerinden merkezi örgütlülüğe değin her düzeydeki örgütlenmeleri, tüm toplumsal muhalefet-mücadele dinamiklerini asgari demokratik temellerde emperyalizme ve oligarşiye ortak mücadele platformlarında birleştirmelidir.

Kadın, gençlik, memur, emekli, köylü, esnaf, çevre, nükleer karşıtı vb. tüm mücadele dinamiklerini ortak asgari demokratik mücadele hedefleri temelinde bir araya getirmek, bu temelde tabandan tavana değin ortak mücadele platformları yaratmak tüm ezilenlerin işçi sınıfı etrafında birliğinin sağlanıp örgütlenmesi ve mücadele dinamiklerinin büyütülmesi için zorunludur.

Enternasyonal mücadele alanında da yukarıda ifade ettiğimiz perspektif temelinde salt tavandaki örgütlülüklerle sınırlı kalmayan tabandaki mücadeleleri de birleştiren örgüt biçimleri yaratmak devrimci sendikal güçlerin temel görevlerinden biri olmalıdır.

14 İşçi sınıfının her alanda ve her düzeyde birliğinden, tüm halkın birliğine ve birleşik mücadelesine ulaşmak; işte, emperyalizmin ve oligarşinin işçi sınıfına ve emekçi halka yönelik çok boyutlu kuşatmasını kıracak bütünsel, çok yönlü ve militan bir işçi hareketi ve mücadelesi bu perspektiften hareketle örülecektir.

Bu bütünlüklü savaşım kendi savaşım kültürünü, tarzını ve militan kadrolarını da yaratacaktır.

Devrimci hareketimizin sendikal mücadeleye ilişkin geliştirdiği Emek Cephesi-Emek Komiteleri açılımı, yukarıda ortaya koyduğumuz perspektifle bütünleşen açılımlardır.

İşçi sınıfı hareketinin devrimci yükselişinin temel hareket noktalarının ana hatlarını ilk elde kabaca böyle özetleyebiliriz.

Bize Düşenler

İşçi sınıfının ve halkın mücadelesinin her cephesinde devrimci yükseliş, esas olarak devrimci sosyalistlerin omuzlassrı üzerinden olacaktır. Yükseliş doğrultusunda hızla ilerlemek için saflarımızı genişletmeye, nitelik ve nicelik olarak daha gelişkin ve geniş bir kadro yapısına ve örgütlenme düzeyine ihtiyacımız var.

İşçi sınıfı söz konusu olduğunda genç işçilerin saflarımıza kazanılması kilit önemdedir. Sınıfın geniş kesimleri, genç devrimci militan işçi yoldaşlarımızın etrafında saflaştırılması temel hedefimiz olacaktır.

Genç işçilerin kapitalist sisteme karşı taşıdıkları derin öfkeyi, sınıf bilincine ve devrimci eyleme dönüştürerek emperyalizmin, oligarşinin ve işbirlikçi

sendikaların kalelerini parçalayacağız.

Bu noktada, gözden kaçırılmaması gereken temel bir gerçeğin altını bir kez daha çizmek gerekiyor; toplumsal kurtuluş mücadelesinin merkezinde politik mücadele bulunmaktadır. Ve tüm sömürge ve yeni-sömürgelerde olduğu gibi, ülkemizde de devrimci politik mücadele Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi (PASS) temelinde bir politik-askeri mücadele olarak gelişecektir.

Toplumsal politik ve moral atmosfer emekçi sınıflar lehine değiş(tiril)meden hiç bir alandaki mücadelenin hızlı bir gelişim göstermesi köklü ve (konjoktürel kabarmalar haricinde) kitlesel karakter kazanması mümkün değildir. Bu noktada politik mücadelenin başat rolü oldukça belirgin biçimde ortaya çıkar. Toplumsal, politik ve moral atmosferi değiştirecek temel güç devrimci politik-askeri mücadeledir.

Ancak ve ancak devrimci politik-askeri savaş eksenine diğer mücadele alanlarını (ideolojik, ekonomik, demokratik) iç içe geçirip bütünlüklü bir mücadele hattı geliştirebildiğimiz ölçüde işçi sınıfını ve emekçi halkı birleştirebilmemiz, ışık olmamız, puslu havayı dağıtmamız, halkın gücünün kazanma umut ve iradesinin en net ve kesin ifadesi olmamız mümkündür.

Bu noktada, devrimci sosyalist hareketin kuracağı yerel ya da genel siyasal, sosyal, kültürel yapılarda, genel olarak işçi sınıfının ve emekçilerin devrimci sınıf mücadelesi eksenine çekilmesini hedeflerken, özelde ise sınıfın devrimci sendikal hareketinin örgütlenmesine katkı sunmayı çalışmalarının esaslı bir unsuru olarak ele alacak, işçi sınıfı eksenli olmayı hedefleyecektir.

Devrimci politik-askeri mücadele ile işçi sınıfı ve diğer emekçi kesimler içindeki tüm mücadelelerin zeminlerini iç içe örerek, devrimci yükselişin temellerini yaratmak; işte bugün bize düşenlerin en özlü anlatımı budur.

Proletarya, emekçi halklar ve öncüleri daha büyük savaşların, daha büyük devrimci vuruşların, daha büyük zaferlerin arayışını sürdürüyor, temellerini hazırlıyor. Devrim ateşi emekle, bilinçle büyütülüyor...

Bu bilinçle, kazanma azmi ve inancıyla zaferin yapı taşlarını döşüyoruz, yürüyoruz.